

at opføre en heel ny Anstalt, end at udbvide Anstalten ved Bordingborg.

Tobiasen: Ogsaa jeg skal udtale min Paasjonnelse af, at der er fremkommet et Lovforslag som det foreliggende, idet jeg ofte har været Vidne til den sorgelige Maade, hvorpaa uheldbellige Sindsfyge nu ifølge Forholdene maae behandles, paa Grund af at der saa at sige intetsteds i Landet er nogen Plads, hvor de kunne blive anbragte imod en rimelig Godtgjørelse. Jeg har endog seet saadanne Ulykkelige anbragte i Bure, hvori de have maattet sidde Sommer og Vinter. De Politivrigheder, der have været tilkalde for at undersøge slige Tilfælde, have ikke seet sig istand til at angive noget som helst Middel, hvorved man kunde sikke sig en menneskelig Behandling af saadanne Ulykkelige. Jeg skal derfor i alle Maader stemme for et Lovforslag som det nærværende, naaget jeg ikke kan nægte, at det forekommer mig, at den dertil foreslaaede Udgift er uforholdsmæssig stor. Naar det Offentlige bygges, bliver det imidlertid altid dyrt, og det er jo Noget, som der vel ikke er Noget at gjøre ved; i alt Fald savner jeg Materiale til at turde gjøre noget Forslag om at sætte en anden Sum istedet. — Der er kun et enkelt Punkt, der er berøpt i Motiverne, om hvilket jeg kunde ønske at udtale mig lidt nærmere, nemlig Expropriationen af Vandet i Hulemose Sø. Jeg erkjender, at det altid er yderst uheldigt at skulle anvende Expropriation i saadanne Forhold som disse, og at man hellere maa gjøre et endog overordentligt godt Bud for underhaanden at komme i Besiddelse af det Vand, som man ønsker til en saadan Anstalt, fremfor at stribe til det uheldige Middel: Expropriation. Men har man besluttet sig dertil, saa finder jeg, at man paa den anden Side maa ordne Sagen saaledes, at Expropriationen ikke bliver en reen Form, under hvilken den vedkommende Eier, der er uwillig til at afhænde sin Eiendom, kan afstvinge den, der ønsker at komme i Besiddelse af Eiendommen, den samme Sum, som Eieren tidligere har forlangt, og som man ikke paa nogen Maade har kunnet gaae ind paa. I Motiverne til Regjeringens Udcast er det omtalt, at Eieren af Møllen ved Hule-

mose Sø i 1855 har givet 29,000 Rb. for Møllen, og jeg troer, da jeg er der fra Egnen, at turde udtale, at det er meget tvivlsomt, om denne Eiendom skulde have forøget sin Værdi siden den Tid, da der i de sidste Aar, efterat Mølltvangsloven er traadt fuldstændigt i Kraft, er bygget Mølle paa Mølle, og Mølleeiendommene saaledes i det Hele have tabt meget i Værdi. Jeg troer altsaa ikke, at Møllen ved Hulemose Sø er mere værd nu, end da den kjøbtes. For Vandkraften i Søen vilde Eieren af Møllen, naar han tillige var bleven Ene-eier af den, have 30,000 Rb. og for hele Eiendommen med tilhørende Vandkraft 60,000 Rb., hvilket er det Dobbelte af, hvad denne Eiendom i ethvert Fald er værd mellem Mand og Mand. Vi vide jo — i alt Fald er der enkelte Medlemmer her, som jeg veed maae vide —, hvorledes man i sin Tid, da Mølleprivilegierne bleve afløst i Slesvig, der oftest betalte mere for selve Privilegierne, end Vedkommende havde givet for hele Møllen, og det forekommer mig, at man her let paa lignende Maade vil kunne komme til det Resultat, at Vandet til Møllen er mere værd end hele Eiendommen med Jord og Alt, hvad dertil hører. Efter den Affattelse, som Expropriationsparagraffen, nemlig Lovforslagets § 2, har faaet, forekommer det mig nemlig, at Eieren omtrent maa kunne tilvinge sig den Sum, som han vil forlange. Det eneste Middel til at kunne forstaffe sig Vandet for en rimelig Priis, er nemlig det, at expropriere hele Eiendommen og sige til Manden: „Det er en rigtig god Priis for hele din Eiendom; for den tage vi hele din Eiendom med Vandkraft, saa sælge vi dernæst Eiendommen, med hvad dertil hører, uden Vandkraft, og saa faae vi at see, hvad Vandkraften er værd.“ Jeg troer, at man maa indrømme, at dette er den eneste rigtige Maade at gaae frem paa, men jeg troer ikke, at § 2 hjemler nogen som helst Udgang hertil, og, gjør den ikke det, saa antager jeg, at § 2 ikke siger meget mere, end at man er nødt til at give vedkommende Mand, hvad han forlanger for Vandkraften. Det skulde nemlig undre mig meget, om man ikke, naar Taxationsforhandlingerne kommer igang, vil bringe en Priis ud af Vandkraften, der kommer meget nær ved det, som den vedkommende Eier